

Capul hidrei...

Articol din Revista Ideei, nr. 88

Panait Muşoiu

Ferrer a fost împușcat. Conform sau neconform legilor spaniole, destul că faptul a provocat o atât de mare surescitare și depresiune morală, încât chiar cei mai netulburați oameni și mai deprinși cu calamitățile omenești nu au putut să-și stăpânească înfiorarea ce i-a cuprins. Acest fapt monstruos a provocat o reacție până și în mentalitatea celor ce nu și-au pus toată stăruința, potrivit autorității lor precumpănitoare, a-l ocoli. Papa se zice că și-a îndepărtat sau și-a admonestat reprezentantul, care n-a ținut seama să intervină la Curtea Spaniolă, destul de prompt. Regele Spaniei deplânge că guvernul țării sale n-a ținut seama de mijlocirea cruțătoare ce i-a făcut. Însuși acest guvern pare să-și reprobe cruzimea fiindcă, cu un moment mai târziu, a găsit cu cale să părăsească puterea, indiferent dacă a fost sau nu silit la aceasta și de oprobiul obștesc.

Să nu vorbim de ipocrizie, de diplomație sau de șarlatanie, cum s-ar chema, care negreșit pot să și aibă loc. Știm cu toții remușcarea care cuprinde pe cel ce a săvârșit, direct sau indirect, un fapt odios, pe care un moment de uitare nu-l îndreptățește, iar reculegerea nici într-un chip nu-l iartă, oricare ar fi fost mobilele lui. Simțul adânc omenesc, de altminteri, în fața jertfei, nu vrea să știe de niciun soi de mobil, în fața jertfei pe care nu o poate decât deplânge. Rar de tot, și numai când molima nebuniei persistă, putem vedea pe un sacrificator înversunându-se și dansând pe cadavrul sacrificat. Cazul este individual și colectiv totodată. Acest simț adânc omenesc poruncește îngrijirea prizonierilor răniți în lupte, poruncește schinguitorilor să toarne balsam pe rănilor ce le-au făcut chiar ei, să lecuiască rănilor astea, ca un fel de despovărare, ca un fel de pardon. Se înțelege, în fața unui lucru ireparabil, rămâne numai nemângâiere.

Dacă este așa, cum se face că fapte ce răspândesc durerea, ce atrag compătimirea obștească, se petrec necurmat? Cum se face că oameni nelipsiți de însușiri omenești, cu deosebire când sunt la putere, săvârșesc atâtea cruzimi, pe care le și premeditează și le săvârșesc cu sistem? Faptul nu poate avea altă lămurire mai bună decât că puterea presupune în sine un privilegiu, un antagonism, susceptibil până și la umbra unei atingeri și care nu știe de nicio cruțare. Puterea, într-adevăr, determină la cei chemați s-o reprezinte o mentalitate aparte, o mentalitate care se înstrăinează de logica îndeobște admisă. Un om investit cu putere comandă, dintr-o rațiune „superioară” poate, rațiune care însă nu ține nicio seamă de relațiile, de necesitățile noastre imperioase, care nu ține nicio seamă de reciprocitate. Când rațiunea „superioară” lipsește, faptele jignitoare nu pot fi puse decât pe seama unei atmosfere influențatoare nesănătoase, care e tot un atribut al puterii.

Ca dovadă că mentalitatea puterii este o mentalitate aparte, avem faptul că aceiași oameni care aveau un criteriu statornic asupra vieții și evenimentelor sociale, acest criteriu și-l schimbă în timpul dăinuirii lor la putere, pentru a-l adopta iarăși, după cadere. Să lăsăm pe nenorocitul de subaltern, pe nenorocita de brută care protestează, se tânguiește pe toate cărările de nedreptăți ce îndură, cât timp nu a ajuns o unealtă a stăpânirii, nedreptăți la care contribuie apoi cu prisos și de care iarăși e adus a se plânge. Omul superior, cultivat, ajuns la putere, se poartă ca și subalternul, de altfel. Mulți își aduc aminte de acele celebre schimbări la față care, din punctul de vedere al consecvenței, sunt o pată neștersă, sunt cea mai mare rușine pentru cei ce le-au săvârșit. În ce fel se poartă Clemenceau, acest titan vestejitoral nedreptății, odată ajuns la putere? În ce fel se poartă acei integri bărbați de la noi, ajunși „bărbați de stat”, ajunși miniștri? Care e judecata unor cugetători, nu de rând, chiar asupra aceluiași împrejurări, din moment ce plutesc în atmosfera puterii?

Ceea ce are în sine și mai nesăbuit instituirea puterii, în afară de pervertirea mentalității celor ce o reprezintă, e că pulverizează răspunderea, cu deosebire pentru faptele grave; răspundere care ar deștepta prevederea și ar face ca asemenea fapte să nu se mai repete. Ferrer a fost împușcat: fapta are o răspundere mare. Cei ce l-au denunțat și l-au prins n-au nicio vină: ei erau puși și „nevoiți” s-o facă. Cei ce l-au destinat judecății, de asemenea, n-au nicio vină, pentru că doar l-au destinat „judecății”. Cei ce l-au judecat, la rândul lor, ce vină să aibă? Erau investiți cu asemenea rol și s-au condus după certe texte de legi. Cei ce puteau face ca cruzimea să nu se petreacă s-au gândit, au mijlocit chiar pentru asemenea lucru, însă mijlocitorii lor, crezând poate că nu-l aveau tocmai la inimă, au lăsat ca faptul să se petreacă. Vom caracteriza lucrurile mai bine: vina celor de jos se topește în „răspunderea” ce-ar fi avut către mai marii lor, dacă nu s-ar fi conformat unei filieri date, iar a celor de sus, chiar nefăcând

nicio intervenire pentru cruțare, vina lor se topește în „răspunderea” față de cei ce țin la respectarea acestei filieri date și care sunt presupuși a fi poporul întreg. Sesizați acum capul acestei hidre și poftim de-l zdrobiți.

Hidra puterii poate să fie zdrobită însă și fără cap, cu toate că mulți iau drept capete ale ei orice proeminență, orice bulbucătură, cu care însă numai se joacă, iar când le stă la îndemână s-o radă, numai o zgândăresc. Hidra puterii poate să fie zdrobită, cum spuneam, și fără cap, și anume fiind lovită chiar în substratul ei. Inșii cei luminați, înainte de toate, ar trebui să se ferească, să se lepede de orice investiție care le-ar da un privilegiu aparte, orice privilegiu să-l vestejească, să-l respingă din toate puterile lor și să propage, în relațiile dintre oameni, cea mai strictă reciprocitate. Pentru această reciprocitate, firește, trebuie o bază materială, pentru că reciprocitatea nu poate să plutească în aer. Dar această bază materială se poate întemeia pe comunitatea de interese care, la rândul ei se anunță a izvorî din proprietatea devălmășească. Inșii cei luminați dacă se leapădă, în sfârșit, de orice solidaritate cu puterea constrângătoare, dacă se leapădă de nemernicul rol de unelte ale acestei puteri, au o menire cu desăvârșire mântuitoare.

Inerția puterii fără îndoială e mare. Dar, în fața acestei inerții se ridică o alta, mai mare, inerția vieții în revărsare. Inerția puterii încătușează, dar inerția vieții în revărsare zdrobește orice încătușare. Și nicio stavilă nu e atât de tare să poată rămânea, în fața acesteia din urmă inerții, în picioare. Colecția purcezând din asocierea cea mai diversă, dincoace întrupându-se în activitatea a mii și milioane de unități, în aparență disociate, dar legate-ntre ele prin cea mai strânsă afinitate, inerția vieții este menită, în cele din urmă, să devină copleșitoare. Inșii cei luminați, dacă se leapădă de orice solidaritate cu puterea constrângătoare, firește că-și păstrează și-și sporesc încă puterea de conservare, cu ajutorul căreia vor putea face să se dezvolte cât mai nestingherită viața universală. Iată ce ne sugerează atât împușcarea lui Ferrer, cât și celelalte isprăvi mișelești ale stăpânirii de aiurea. Aceste isprăvi trebuiesc nu numai înfierate, să ia aminte stăpânitorii noștri, care au la activul lor isprăvi la fel, ci trebuiesc stârpite, stârpind chiar organele prin care de obicei se revarsă, ceea ce în cele din urmă-i fatal, dacă nu se poate altfel.

Biblioteca Anarhistă

Panait Mușoiu
Capul hidrei...
Articol din Revista Ideei, nr. 88
1909

Preluat la 20.12.2022 de la <https://pagini-libere.ro/>

ro.theanarchistlibrary.org